

ความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ของผู้ทำบัญชีไทย CORE COMPETENCY FOR PROFESSIONAL ACCOUNTANTS IN THAILAND

ชไมพร มีบุญ

สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Chamaiporn meeboon

E-mail : 6214060173@ru.ac.th

Faculty of Business Administration Program Accounting, Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำหน้าที่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมาย จำนวน 397 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยข้อมูลเชิงสถิติ T-Test และสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ทำบัญชีไทยที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำหน้าที่ต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้านไม่ต่างกันและ ผู้ทำบัญชีไทยที่มีอายุต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้านต่างกัน

คำสำคัญ : ความสามารถ/ทักษะ/ผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมาย

ABSTRACT

The objectives of this research study are 1) to study the level of professional skills competence for professional accountants of Thai bookkeepers 2) to compare the professional skills competencies for professional accountants of Thai accountants. Classified by general information such as gender, age, education level Length of duty

The sample group in this research was 397 Thai legal accountants using questionnaires as a tool for data collection. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested using T-Test statistical data and one-way ANOVA statistical data. in case of its had statistical significant different testing a pair of variables by LSD

The results of hypothesis testing showed that Thai bookkeeper with gender Education level And length of time to perform different duties Make the level of professional skills competence for the professional accountants of Thai bookkeepers Overall and each side were not different and Thai accountants with different ages Make the level of professional skills competence for the professional accountants of Thai bookkeepers Overall and different aspects

Keywords : Competency/Skill/Accountant

บทนำ

วิชาชีพบัญชีนับเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งองค์กรธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐฯ ภาคเอกชน กิจการที่มุ่งหวังผลกำไรและกิจการที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร การปฏิบัติงานวิชาชีพจึงควรเป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม(สังวาลย์ ยมเกิด, 2552) บทบาทและหน้าที่ของนักบัญชีเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้องค์กรก้าวไปสู่จุดมุ่งหมาย นักบัญชีจึงจำเป็นต้องพัฒนาสัถยภาพเพื่อให้เป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะนำศักยภาพของตนให้ปรากฏในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ (ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล, 2555)

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ) ตั้งอยู่เลขที่ 133 ถนนสุขุมวิท 21(อโศก) แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ได้รับพระมหากรุณาให้สภาวิชาชีพบัญชีฯ อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2548 จึงใช้ชื่อว่า "สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์" (Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King: FAP) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชีของประเทศไทย เนื่องจากการประกอบวิชาชีพบัญชีได้ขยายขอบข่ายครอบคลุมออกไปหลายด้านได้แก่ การทำบัญชี การสอบบัญชี การบัญชีบริหาร การวางระบบบัญชี การบัญชีภาษีอากรการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี หรือบริการด้านอื่นซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจกรรมในทางธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีอยู่ภายใต้การดูแลของสภาวิชาชีพเดียวกันเพื่อเป็นศูนย์รวมและส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นรวมทั้งยังให้ความรู้และพัฒนาส่งเสริมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีมีคุณภาพมาตรฐานและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตลอดจนเพื่อให้มีการควบคุมจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพ ปัจจุบันสภาวิชาชีพบัญชีฯมีสำนักงานสาขาในส่วนภูมิภาครวม 10 สาขา

นอกจากนี้ สภาวิชาชีพบัญชีฯ ยังได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ พัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีให้เป็นผู้มืออาชีพ มีแนวคิดทันสมัย และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพบัญชี เพื่อให้บริการและพร้อมรับการแข่งขันในระดับสากล ในส่วนของผู้ทำบัญชีจะควบคุมดูแลโดยคณะอนุกรรมการและคณะทำงานที่เกี่ยวกับการทำบัญชี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดหาหลักสูตรการฝึกอบรมและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ทำบัญชีปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 การเผยแพร่ข่าวสารและความคืบหน้าด้านการทำบัญชี เพื่อให้สมาชิกและผู้ทำบัญชีทั่วไปรับทราบ การจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปในการบันทึกบัญชีที่ใช้งานง่ายและต้นทุนต่ำสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้การจัดทำบัญชีมีคุณภาพที่ถูกต้องตามมาตรฐาน จริยธรรมและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีฯ ด้านการทำบัญชีมอบหมาย(คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีฯ,2553-2554)

การที่จะประสบความสำเร็จในการเป็นนักบัญชีนั้น ต้องการมากกว่าความรู้ความเชี่ยวชาญทางการบัญชี เพราะแม้ว่าความรู้และทักษะทางการบัญชี ภาษีอากร และการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชียังมีความสำคัญอยู่อย่างมากต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีแต่ขณะเดียวกันความรู้ทางด้านบริหารธุรกิจที่เกี่ยวข้องการมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และลดความขัดแย้ง ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม และความสามารถให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่น ก็ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญใกล้เคียงกับความรู้และทักษะด้านการบัญชี ยิ่งกว่านั้น ทักษะและความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นต้องใช้ในการทำงานที่มีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในระยะข้างหน้าเช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรจากลูกค้าและสินค้า และการเป็นที่ปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นในองค์กรเนื่องจากงานเหล่านี้เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ด้านการบริหารองค์กรและมนุษย์สัมพันธ์นักบัญชีจึงควรเตรียมตัวให้มีความรู้และทักษะเหล่านี้ (ศรัณย์ ชูเกียรติ และ ประจิดร หาวัตร,2548)

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ทำบัญชีต้องปฏิบัติโดยไม่มีข้อยกเว้นตาม พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพพุทธทศวรรษได้บัญญัติว่า ผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพในพุทธทศวรรษปี โดยในแต่ละรอบต้องมีจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมง และต้องเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละปีผู้ทำบัญชีจะต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง ดังนั้น ผู้ทำบัญชีจึงเป็นวิชาชีพที่ต้องได้รับการพัฒนาต่อเนื่องอยู่เสมอ ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี(กรมพัฒนาธุรกิจการค้า,2556)

จากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยในฐานะผู้ทำบัญชี พบว่า จากการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้ทำบัญชี มีผู้ทำบัญชีจำนวนไม่น้อยที่เข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพเพียงเพื่อต้องการนับชั่วโมงการอบรมให้ครบตามกำหนดเท่านั้น โดยมีได้สนใจถึงหัวข้อหลักสูตรการอบรมแม้แต่น้อย

ด้วยเหตุทั้งหมดนี้ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาศึกษาถึงความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของนักบัญชีไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีศักยภาพสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำหน้าที่

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาให้ทราบถึงความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IESs)

ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (professional skills) ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2556)

- 1.1 ทักษะทางปัญญา (Intellectual skills)
- 1.2 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (Technical skills)
- 1.3 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal skills)
- 1.4 ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Communication skills)
- 1.5 ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ (Organizational and business)

2. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ทำบัญชีตามกฎหมายไทยว่าด้วยการบัญชีที่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีฯ หรือผู้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีฯ จำนวน 49,237 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาเป็นผู้ทำบัญชีที่เดินทางมาเพื่ออบรมพัฒนาความรู้ต่อเนื่อง ณ อาคารสภาวิชาชีพบัญชีฯ จำนวน 397 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

4. ขอบเขตด้านเวลา การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาจะเป็นฐานข้อมูลให้กับสภาวิชาชีพฯ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ นักบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในทักษะทางวิชาชีพตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ

2. ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐฯ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ในการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนสาขาการบัญชี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

3. ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการจัดหลักสูตรอบรมความรู้ นักบัญชีในการปรับปรุงหลักสูตรการอบรมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเรื่องการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ว่าด้วยเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

จากการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจโดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดเสรีทางการค้าและพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆภายในแนวความคิดที่จะสร้างฐานการผลิตและตลาดร่วมเดียวกัน (single market and production base) ให้เกิดขึ้นในภูมิภาคการมุ่งไปสู่การเป็น AEC ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้าและบริการ การลงทุนเงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรีในกลุ่มภูมิภาค

วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่อยู่ในข้อตกลงร่วมกันว่าด้วยเรื่องการค้าเสรีแรงงานฝีมือเสรีเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็น AEC ในปี พ.ศ. 2558 นักวิชาชีพบัญชีจากประเทศใดประเทศหนึ่งในกลุ่มอาเซียนจะสามารถเข้ามาประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยได้อย่างเสรี ในทางกลับกัน นักวิชาชีพบัญชีไทยก็สามารถไปประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศกลุ่มอาเซียนได้อย่างเสรีเช่นกัน ดังนั้น AEC ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีในกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยสภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพของวิชาชีพบัญชีไทยจึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนัก

วิชาชีพบัญชีไทย ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงมาตรฐานการรายงานทางการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ การเพิ่มบทบาทของสภาวิชาชีพบัญชีฯ ในฐานะผู้นำองค์กรวิชาชีพระหว่างประเทศ การจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพบัญชี การจัดหลักสูตรอบรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี การจัดทำฐานข้อมูลด้านวิชาการและการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารทางด้านบัญชีให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปทราบรวมทั้งการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านวิชาชีพบัญชี

ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับการเข้ามาประกอบวิชาชีพของนักบัญชีต่างชาติ หรือเตรียมความพร้อมไปกับโอกาสในการไปประกอบวิชาชีพในประเทศกลุ่มอาเซียนโดยเร่งพัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่องให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังใกล้เข้ามาไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาทางด้านทักษะภาษาต่างประเทศ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ความสามารถและทักษะทางด้านวิชาชีพบัญชี รวมถึงจรรยาบรรณและทัศนคติของผู้ประกอบวิชาชีพด้วย เพื่อให้ทันกับนักบัญชีไทยสามารถแข่งขันกับนักบัญชีต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี และคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านบัญชีบริหาร, 2555)

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

คณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ (International Federation of Accountant: IFAC) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขึ้นเป็นจำนวน 8 ฉบับ เป็นการกำหนดมาตรฐานของวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในการศึกษาและการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มาตรฐานนี้จะอยู่ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับของแต่ละประเทศ แต่จะให้ข้อมูลเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงและจูงใจผู้มีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพ องค์กรสมาชิกสมควรปฏิบัติให้ได้เพื่อการเตรียมตัวและการพัฒนาของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่องเกณฑ์มาตรฐานเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาและกระบวนการในการให้การศึกษาและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งองค์กรสมาชิกสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติทุกองค์กรได้รับการคาดหวังให้ทำตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครั้งนี้อยู่ในมาตรฐานฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (professional skills) มีจุดมุ่งหมายคือการทำให้อย่างมั่นใจได้ว่าบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีส่วนผสมของ

ทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถประกอบอาชีพของตนได้ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีความสามารถซึ่งปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้

ทักษะเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตน ขีดความสามารถเหล่านี้ประกอบด้วยความรู้ ทักษะค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ขีดความสามารถเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ สิ่งสำคัญคือทำให้แน่ใจได้ว่าโปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชีได้รวมการพัฒนาของความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติเข้าไว้ด้วยกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี

1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) บุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพต้องบรรลุระดับสูงสุดของความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีในการจัดทำบัญชีและรายงานการเงินได้อย่างถูกต้อง เข้าใจเกี่ยวกับหลักการการบันทึกบัญชีและแก้ไขปัญหาข้อผิดพลาด รวมไปถึงการวิเคราะห์รายงานการเงิน วิเคราะห์จากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากคน สิ่งพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์ และต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อระบุและแก้ไขให้กับองค์กรได้

2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วยความรู้และความสามารถทั่วไป ความสามารถในการใช้คณิตศาสตร์และสถิติในการทำงาน มีความเข้าใจในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ประเมินหรือวัดค่าของข้อมูลทางการเงินได้ และต้องมีความรู้ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับเพื่อดำเนินงานขององค์กรได้

3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ต้องสามารถจัดการบริหารตนเองได้เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถจัดเรียงลำดับทรัพยากรที่มีเพื่อให้งานเสร็จตามเวลา และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร จะต้องมีจรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ และมีความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา การขัดแย้ง และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม สร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมได้ และสามารถปฏิบัติงานในที่ที่วัฒนธรรมแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเจรจาเพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ เขียนและพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อนำเสนออภิปรายรายงาน ต้องสามารถรับฟังและอ่านเพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบการวิชาชีพซึ่งจะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการการบริหารงานบุคคลและทรัพยากรและการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการองค์กร จัดแบ่งหน้าที่งานและการมอบหมายงานเพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นบุคคลากรให้เกิดการพัฒนา ต้องมีทักษะการเป็นผู้นำ และสามารถพิจารณาองค์กรและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สงกรานต์ ไกยวงษ์ (2558) ทำการศึกษาหาแนวทางการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของนักบัญชีในประเทศไทย สรุปผลการศึกษาได้ว่า หน่วยงานที่กำกับดูแลนักบัญชีวิชาชีพให้เข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Profession Development: CPD) ควรมีการปรับปรุงพัฒนาการจัดหลักสูตรอบรมรวมถึงระยะเวลาในการอบรมให้ดีขึ้นและหลักสูตรนั้นควรเป็นหลักสูตรที่เพิ่มคุณวุฒิให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม อีกทั้งการจัดหลักสูตรควรมีความหลากหลายรูปแบบและหลากหลายสาขาวิชา แต่ทั้งนี้ ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในกลุ่มของนักบัญชีวิชาชีพไทย โดยบางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับการบังคับให้มีการอบรม CPD และบางกลุ่มเห็นด้วยที่จะกำหนดให้มีการนับชั่วโมงการอบรมอย่างเป็นทางการ

ศรี สุดา อินทมาศ (2555) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับอายุ ระยะเวลาในการทำงานด้านบัญชี การรับรู้ข่าวสารและการอบรม เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้โดยรวมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ปัจจัยเกี่ยวกับระดับการศึกษาและขนาดของธุรกิจไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

ภาวิพัชร มณีนิล (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ พบว่า หากค่าธรรมเนียมในการอบรมแต่ละครั้งไม่แพงจนเกินไป จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์สูง และผู้เข้ารับการอบรมจะมีความคาดหวังสูงต่อหน่วยงานหรือสถาบันจัดอบรมที่มีมาตรฐานสูงเช่นกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้เข้ารับการอบรม จะเข้ารับการอบรมเพื่อเก็บชั่วโมงการอบรมตามที่หน่วยงานกำกับดูแลมีข้อกำหนดไว้มิได้เกิดจากความต้องการของตนเอง ดังนั้น นักบัญชีส่วนใหญ่มักจะเลือกหลักสูตร ที่มีค่าธรรมเนียมการอบรมต่ำ โดยไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับความรู้เพิ่มเติมหรือไม่ จึงเป็นภาพสะท้อนว่าการเข้าอบรมการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพอาจไม่เกิดประโยชน์ตามที่คาดหวังไว้

รัชนี แสงศิริ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของผู้ประกอบการวิชาชีพการบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี โดยความรู้ทางบัญชีที่ต้องการพัฒนามากที่สุดคือ มาตรฐานการบัญชี เนื่องจากเพื่อพัฒนาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพ สำหรับปัญหาของการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีของผู้ประกอบการวิชาชีพคือ ความไม่พร้อมในเรื่องเวลาสำหรับกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนาความรู้มากที่สุดคือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

จากการ ทบทวนงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า ฌพิชญา อภิวงค์งาม (2556) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำพูนต่อการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีสรุปว่า ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร และเห็นด้วยมากที่สุดที่ผู้ทำบัญชีควรมีวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรี อีกทั้งควรเข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพอย่างน้อยปีละ 6 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนีย์ อินทร (2554) ที่ทำการศึกษาทัศนคติต่อการประกอบวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพผู้ทำบัญชี ส่วนในเรื่องความเป็นมืออาชีพ ยูพา ยะใจมัน (2556) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมืองเชียงราย โดยอาศัยแนวคิดเรื่องทักษะทางวิชาชีพ ฉบับที่ 3 สรุปได้ว่า พนักงานบัญชีของกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสรศักดิ์ ธนไชย

(2559) ที่ศึกษาเรื่องการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน และยังสอดคล้องกับ ปิติภูมิ เบญจโอพาร (2555) ที่ศึกษาเรื่องคุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนโดยทั้งสองได้อาศัยแนวคิดเรื่องทักษะทางวิชาชีพทั้ง 5 ทักษะ ซึ่งสรุปผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าตนเองมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก แต่ในอีกด้านหนึ่ง วนิดา วรรณรัตน์ (2558) ทำการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานบัญชีที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจด้านบัญชี คือ ไม่มีความเข้าใจในด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ รัชณี แสงศิริ (2554) ที่ทำการศึกษาดังกล่าวถึงความต้องการในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี โดยความรู้ทางบัญชีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องการพัฒนามากที่สุดคือมาตรฐานการบัญชี และยังสอดคล้องกับ ธภพร เกื้อกุลวงศ์(2554) ที่ได้ทำการศึกษาดังกล่าวถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความต้องการในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี โดยรวมในระดับมาก ดังนั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ก่อนที่จะถึงปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน นักบัญชีไทยควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี การประเมินความสามารถของผู้ทำบัญชีในทักษะทางวิชาชีพแต่ละด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรทำการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพให้กับผู้ทำบัญชีไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีที่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีฯ หรือผู้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีฯ ตามข้อมูลสถิติผู้ทำบัญชีล่าสุด ณวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2564 มีจำนวนผู้ทำบัญชีรวม 49,237 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ทำบัญชีที่เดินทางมาเพื่ออบรมพัฒนาความรู้ต่อเนื่อง ณ อาคารสภาวิชาชีพบัญชีฯ และเพื่อให้ได้ผลการศึกษาน่าเชื่อถือทางสถิติ จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเนะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1973) เมื่อนำจำนวนประชากร 49,237 คน แทนค่าในสูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเนะ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม(questionnaire) มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด สร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงความสามารถด้านทักษะ ทางวิชาชีพ

สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย ซึ่งมีการตรวจสอบความถูกต้องภายใต้คำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบ

วิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคำถามในแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลจากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อความถูกต้อง ครบถ้วนตามเนื้อหาสาระของแต่ละทักษะทางวิชาชีพบัญชี

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความถูกต้องทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ

6. เสนอแบบสอบถามฉบับแก้ไขต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิไปเก็บข้อมูล

2. ส่วนประกอบของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่องความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมาย เป็นแบบสอบถามแบบรายการ (checklist) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ กำหนดไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบไปด้วย 5 ทักษะได้แก่ (1) ทักษะทางปัญญา (2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และ (5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ลักษณะของคำถามจะเป็นการถามเพื่อให้ผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมายประเมินตนเอง ในแต่ละข้อของคำถามจะมีคำตอบให้เลือกตามระดับ 3 ระดับ โดยเรียงจากระดับ 3 (ระดับมาก) ระดับ 2 (ระดับปานกลาง) และระดับ 1 (ระดับน้อย) ซึ่งผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมายจะเป็นผู้ประเมินความสามารถของตนเองว่าอยู่ในระดับใด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มต่อการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมายแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและแนวทางการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนแล้ว ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำมากำหนดรหัสเป็นตัวเลข (code) และบันทึกเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Science: SPSS) โปรแกรม SPSS จะวิเคราะห์ข้อมูลตามระบบสถิติ

เพื่อการวิจัย ข้อมูลจากการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS จะถูกนำมาแปลความหมายเพื่อรายงานผลการศึกษา โดยค่าทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนของแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชี โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และอธิบายผลที่ได้

1.2 ใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยกับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย จำแนกตามเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลเชิงสถิติ T-Test

2.2 เพื่อศึกษาความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชี โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย เรื่องความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย ในภาพรวมพบว่านักบัญชีชาวไทย มีความสามารถอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสามารถพบว่านักบัญชีชาวไทย มีความสามารถด้านทักษะทางปัญญา ลำดับแรก รองลงมา ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสารด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน และ ด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำหน้าที่สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผู้ทำบัญชีชาวไทยที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำหน้าที่ต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย โดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน

2.2 ผู้ทำบัญชีชาวไทยที่มีอายุต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย โดยรวมและรายด้านต่างกัน

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย เรื่องความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีชาวไทย ในภาพรวมพบว่านักบัญชีชาวไทย มีความสามารถอยู่ในระดับมาก และสามารถอภิปรายผลเรียงลำดับความสามารถพบว่านักบัญชีชาวไทย ดังนี้

1.1 ด้านทักษะทางปัญญาซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ทำบัญชีไทยนั้นมีความสามารถในการวิเคราะห์รายงานการเงินเพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินแก่ผู้บริหารได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับงาน สิ่งที่ตั้งทศสวัสดิ์ (2555) กล่าวถึงมูลค่าเพิ่มของนักบัญชีว่านักบัญชีไม่จำเป็นต้องจำกัดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งแต่ละคนสามารถจะสร้างมูลค่าเพิ่มสูงสุดให้กับองค์กรและตนเองได้ โดยเน้นการพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงินและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรู้ในการนำมาวิเคราะห์ ผสมผสานระหว่างข้อมูลทางการเงิน กับข้อมูลด้านอื่น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมร เกื้อกุลวงศ์ (2554) ได้ศึกษาถึงความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พบว่าด้านทักษะทางปัญญา เป็นทักษะที่นักบัญชีต้องมีซึ่งความสามารถดังกล่าวจะสามารถระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อนได้ดีระดับมาก

1.2 ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ทำบัญชีไทยนั้นมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาการขัดแย้ง และทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงาน ธมร เกื้อกุลวงศ์ (2554) ได้ศึกษาถึงความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พบว่าด้านทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือความสามารถของนักบัญชีในการฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรศักดิ์ ธนันไชย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่าด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ของนักบัญชีจะต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม และร่วมกันตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพบัญชี

1.3 ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ทำบัญชีไทยนั้นมีความสามารถในด้านกรวางแผนเชิงกลยุทธ์การบริหารโครงการการบริหารงานบุคคลและทรัพยากรและการตัดสินใจต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดการองค์กรซึ่งสอดคล้องกับงาน สรศักดิ์ ธนันไชย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่าด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ของนักบัญชีต้องมีความสามารถจัดลำดับทรัพยากรที่จำกัดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมร เกื้อกุลวงศ์ (2554) ได้ศึกษาถึงความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พบว่าด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ของนักบัญชีจะต้องสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

1.4 ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ทำบัญชีไทยนั้นสามารถประเมินหรือวัดมูลค่าของข้อมูลทางการเงินได้ เช่น ลูกหนี้ เจ้าหนี้และค่าใช้จ่าย เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับงาน ธมร เกื้อกุลวงศ์ (2554) ได้ศึกษาถึงความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พบว่าด้านทักษะ ทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ของนักบัญชีจะต้องมีความสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงของการปฏิบัติงานบัญชีและความรู้ความเข้าใจในด้านมาตรฐานบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรศักดิ์ ธนันไชย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่านักบัญชีควรมีทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานอยู่ในระดับมากอาทิเช่น ข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น

1.5 ด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ทำบัญชีไทยนั้นมีความสามารถในการเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อจัดแรงงานให้เสร็จตามเวลา และ ท่านสามารถปรับตัวและร่วมงานกับผู้อื่นได้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆขึ้นภายในองค์กร เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงาน หรือเพื่อนร่วมงาน เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับงาน ปิติภูมิ เบญจโอฬาร (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

พบว่าทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจอยู่ในระดับมาก ในส่วนของอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาคุณสมบัติของนักบัญชีคือ ปัญหาด้านความเข้าใจหลักปฏิบัติทางกฎหมาย หรือมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและการนำมาประยุกต์ใช้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรศักดิ์ ธนนไชย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่าด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ คือ มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพบัญชีระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำหน้าที่สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผู้ทำบัญชีไทยที่มีเพศ ต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้านไม่ต่างกันซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ทำบัญชีไทยทั้งเพศหญิงหรือหญิงมีความสามารถที่ทัดเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงาน กาญจนีย์ อินทร (2554) ทำการศึกษาทัศนคติต่อการประกอบวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ทำบัญชีทุกเพศมีความสามารถในการทำบัญชีไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ หวังเจริญเดช (2558) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีต่อคุณลักษณะบรรษัทภิบาลของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้ พบว่านักบัญชีธุรกิจ SMEs ทุกเพศมีความสามารถที่ทัดเทียมกันคือต้องมีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 ผู้ทำบัญชีไทยที่มีอายุต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้านต่างกันซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าช่วงอายุของนักบัญชีไม่แตกต่างกันมากคือ คือช่วงอายุระหว่าง 26 – 30 ปีเป็นช่วงอายุที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ดังนั้นจึงทำให้การประสานงานเป็นไปได้ด้วยดี จึงไม่ส่งผลต่อทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับงาน กาญจนีย์ อินทร (2554) ทำการศึกษาทัศนคติต่อการประกอบวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักบัญชีที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จะมีความกระตือรือร้นในการทำงานทำให้มีความสามารถด้านทักษะวิชาชีพที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรี สุดา อินทมาศ (2555) พบว่า อายุของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความสามารถของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

2.3 ผู้ทำบัญชีไทยที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้านไม่ต่างกันซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าความรู้ของนักบัญชีเป็นความรู้เฉพาะ ดังนั้นระดับการศึกษาจะมีคุณค่ามากต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชี เพราะหากปฏิบัติงานที่ดี จะได้รับความเชื่อมั่น และการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงาน กาญจนีย์ อินทร(2554) ที่ทำการศึกษาทัศนคติต่อการประกอบวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ทำบัญชีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทักษะการประกอบวิชาชีพของผู้ทำบัญชีแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรี สุดา อินทมาศ (2555) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการศึกษาและขนาดของธุรกิจไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

2.4 ผู้ทำบัญชีไทยที่มีระยะเวลาในการทำหน้าที่ต่างกัน ทำให้ระดับความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าระยะเวลาในการทำหน้าที่นั้นส่วนใหญ่ักบัญชีมีหน้าที่ในการทำงานนานพอสมควร ดังนั้นจึงทำให้มีมาตรฐานในการทำงานที่ได้อยู่แล้วซึ่งสอดคล้องกับงาน ธมร เกื้อกลางส์ (2554) ได้ศึกษาถึงความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พบว่า

ปัญหาในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีต้องมีระยะเวลาทำงานที่นาน พอจะมีประสบการณ์ในการแก้ไข ปัญหาในงาน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรี สุดา อินทมาศ (2555) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาใน การทำงานด้านบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้โดยรวมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

จากการผลวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ดังนี้

ข้อเสนอแนะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทำบัญชีไทยตามกฎหมาย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทำบัญชีโดยเฉพาะอายุ ต่างกัน ทำให้ระดับ ความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย โดยรวมและรายด้าน ต่างกันโดยเฉพาะนักบัญชีช่วงอายุระหว่าง 26 – 30 ปี เป็นช่วงอายุที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ใส่ใจและสนใจในการทำงาน ดังนั้นหากผู้ประกอบการจะรับผู้ทำบัญชีเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีอนาคตจึงควร พิจารณารับนักบัญชีช่วงอายุดังกล่าวเข้ามาทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาระบบการบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของ ผู้ทำบัญชีไทย เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีไทยมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ
2. ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่อาจจะส่งผลต่อความสามารถด้านทักษะทางวิชาชีพ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีไทย เช่น ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ความสามารถ ความชำนาญ เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์ความสามารถที่พึงประสงค์ของผู้ทำบัญชีไทยที่ผู้ประกอบการควรมี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2554 และ พระราชบัญญัติวิชาชีพ บัญชีพ.ศ. 2557.สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564,จาก <http://www.dbd.go.th>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). การวิเคราะห์สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจณี อิงทร. (2554). ทักษะส่วนบุคคลที่ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้สอบบัญชีใน จังหวัดเชียงใหม่.การ ค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่
- คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี และคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านบัญชีบริหาร (2555). เตรียมความพร้อมสู่ AEC. วารสาร FAP Newsletter, 1(1), 5-6.
- คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. รายงานประจำปี 2553-2554.สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2564, จาก <http://www.fap.or.th>
- จรรยา บุพพารัมณีย์. (2556). ทักษะส่วนบุคคลที่ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้สอบบัญชีใน มุมมองของผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา
- ณพิชญา อภิวงค์งาม. (2556). ทักษะของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำพูนต่อการพัฒนาความรู้ ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบัญชี.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

- ณรงค์ ตันตวงษ์ไพบูลย์. (2556). บทบาทของนักบัญชียุคไฮเทค. เอกสารประกอบการประชุม**นักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 12**, 149-156.
- ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล. (2555). การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีไทยเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ. **วารสารนักบริหาร**, 32(3), 16-25.
- ธกมล เกื้อกลางศ์. (2554). **ความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ**. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชี มหาวิทยาลัยสาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บัวจันทร์ อินธิโส. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองกับความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีในประเทศไทย**.วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- บุตรี จารุโรจน์. (2558). **ภาวะผู้นำและการพัฒนาทีมงาน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปรีดี ประทุมสุวรรณ. (2555). **การจัดการตนเอง**. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564, จาก <http://realjune.multiply.com/journal/item/20>
- ปิติภูมิ เบญจโอรพาร. (2555). **คุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน**. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ภาวิพัชร มณีนิล. (2557). **ความพึงพอใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ(CPD)**.สาระนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- ยุพา ยะใจมั่น. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมืองเชียงราย**. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รัชณี แสงศร. (2554). **ความต้องการในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของผู้ประกอบการวิชาชีพการบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง**. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วนิดา วรรณรัตน์. (2558). **ปัญหาการปฏิบัติงานบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู**. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศรัณย์ ชูเกียรติ และประจิดร หาวัตร. (2558). การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่. **วารสารวิชาชีพบัญชี**, 1(2), 32-43.
- ศรี สุดา อินทมาศ. (2555). **ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สงกรานต์ ไกยวงษ์. (2558). CPD กับนักบัญชีวิชาชีพในประเทศไทย. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 24(74), 93-106.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. **มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ**. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2564, จาก <http://fap.or.th.a33.readyplanet.net/images/column1359010350/3.pdf>
- สรศักดิ์ ธนนไชย. (2559). **การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ**

- จังหวัดลำพูน.** การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บัญชี.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- สังวาลย์ ยมเกิด. (2557). **ทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.** การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สิงห์ ตังทัดสวัสดิ์. (2555). มูลค่าเพิ่มของนักบัญชีในบทบาท CFO ยุค 2000. **เอกสารการประชุมวิชาการฉลองครบรอบ 50 ปี, 197-205.**
- สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2558). **ผลกระทบของความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีต่อคุณลักษณะบริษัทภิบาลของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้.** วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- สุเวทย์ อีรวชิรกุล. (2557). **ความต้องการของผู้บริหารยุคใหม่กับตำแหน่งงานสมุห์บัญชี.** กรุงเทพฯ: ธรรมนิติ.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3th ed.). New York: Harper and Row.